

گزارش

از خط‌ونشان کشیدن تا حمایت از دولت

حاجی دلیگانی با اشاره به این نکته که در انتصابات باید به مسئله جوان‌گرایی توجه شود، اظهار کرد: رعایت شش‌خاص‌های دوازده‌گانه برای انتخاب افراد مناسب از اهمیت بالایی برخوردار است. او افزود: طبق بیانات مقام معظم رهبری، وزرا باید وزرای تراز نظام باشند. نقطه وفاق ما با دولت، بیانات رهبری است که باید اجرا شود و ما هم قطعا در ادامه پای کار دولت هستیم. به گزارش خبرآنلاین، مهدی کوچک‌زاده، نماینده تهران و از مخالفان دولت مستقر در یاستور نیز جمله «بیشنهاده خاصی به پزشکیان ندارم» را خطاب به پزشکیان می‌گوید. او که از مخالفان سرسخت برخی افراد مانند پورمحمدی در کابینه است، از رایزنی رئیس‌جمهور با مجلسی‌ها از‌جمله رئیس مجلس نیز ابراز بی‌اطلاعی کرده و می‌گوید «انتظاری که از دولت پزشکیان وجود دارد، همان عمل به وعده‌های خود در ایام انتخابات است». کوچک‌زاده درباره برخی گزینه‌هایی که احتمال حضور آنها در دولت وجود دارد نیز نظر خود را مطرح می‌کند و می‌گوید اگر پورمحمدی، علایی و عراقچی معرفی نشوند، به آنها رای نخواهد داد و این در حالی است که پس از معرفی منتخب ملت، مقام معظم رهبری بارها از ایشان حمایت کردند و موفقیت دولت را موفقیت همه نظام دانستند و همه ارکان نظام و قوا را به کمک و همکاری با دولت چهاردهم توصیه کردند. بیانات مقام معظم رهبری با این دیدگاه که برخی افراد باشند من رای نخواهم داد، همخوانی ندارد کمالینکه ملاک، حال فعلی افراد بوده و چه‌بسا افرادی در گذشته شرایط لازم را نداشتند و در حالت فعلی شرایط را کسب کرده باشند. در پایان همان‌طورکه از سخنان نمایندگان مجلس پیداست، اصل و بنا بر همکاری با دولت جدید بوده و وزرایی که شروط دوازده‌گانه را داشته باشند، می‌توانند به‌راحتی از مجلس رای اعتماد کسب کنند.

ایران و کنشگری‌های موجود در ساله غزه

۳. اعتبار ایران در جهان عرب و افکار عمومی جهانیان افزایش یافته، درحالی‌که اعتبار اسرائیل در منطقه و جهان به‌شدت تنزل یافته است. رژیم صهیونیستی با کشتار بیش از ۳۰ هزار انسان بی‌گناه در غزه، در تحقق هدف اعلامی خود، یعنی نابودی حماس ناکام مانده است. بنابراین صبر استراتژیک ایران در قبال اسرائیل مصداق کنشگری است و چنانچه واکنش احتمالی نظامی ایران در قبال ترور اسماعیل هنیه بازی در زمین اسرائیل باشد، مصداق کنش‌پذیری خواهد بود. پس تا اینجا رفتار ایران در قبال رژیم صهیونیستی عین عقلانیت، کنشگری و استفاده بهینه از فرصت‌ها برای منافع ملی ایران و منافع جبهه مقاومت بوده است. درعین‌حال هشدارهای راهبردی به تصمیم‌گیران در قبال تحولات آتی ضروری است. بناینه مشترک رهبران آمریکا، مصر و قطر مبنی بر تهیه «طرح توافق و دعوت به مذاکره از حماس و اسرائیل» در صورتی‌که به نتیجه برسد، مصداق کنش‌پذیری برای ایران خواهد بود؛ درست مثل جنگ سوریه که ایران هزینه داد و ترکیه و سوریه بیشترین منفعت سیاسی و اقتصادی را بردند. ایران می‌تواند با یک «مانور اخلاقی» با این حرکت همراه شود و از واکنش نظامی صرف‌نظر کند؛ با این سیاست که «جمهوری اسلامی ایران برای تسریع تحقق مصالح مردم فلسطین» از خون‌خواهی اسماعیل هنیه صرف‌نظر می‌کند. به این ترتیب ایران هم با ائتلاف صلح همراهی کرده است، هم شکست اسرائیل را تسریع بخشیده و هم زمینه همکاری با قدرت‌های جهانی و منطقه‌ای را برای حل سایر بحران‌های منطقه فراهم آورده است.

مهدی بازرگان: در حالی براساس بعضی خبرها قرار است امروز (یکشنبه) فهرست نهایی نامزدهای پیشنهادی مسعود پزشکیان برای کابینه چهاردهم منتشر شود که کشور در ابعاد مختلف با مشکلات متعددی دست به گریبان است. در این بین دستگاه سیاست خارجی به‌عنوان یکی از وزارتخانه‌های کلیدی که منشأ تأثیرات قابل توجهی بر دیگر حوزه‌ها به‌ویژه اقتصاد و معیشت است، با انبوهی از پرونده‌های متعدد و مسائل سرریزنده در منطقه و جهان مواجه است. از روابط تخریب‌شده ایران و اروپا در پی جنگ اوکراین تا مذاکرات ناتمام هسته‌ای و برجامی که بسیاری معتقدند دیگر قابلیت احیا ندارد؛ قفقاز، افغانستان، تحولات خاورمیانه، جنگ در غزه، بحران در لبنان و اخیرا هم که ترور هنیه و پاسخ تهران، سرفصل دیگری از چالش‌ها را پیش‌روی دستگاه دیپلماسی قرار داده است. اگرچه «شرق» در سلسله گزارش‌هایی به اولویت‌های دیپلماتیک دولت چهاردهم پرداخته است، اما کماکان جا دارد این موضوع مورد مذاقه بیشتری قرار گیرد. در راستای آنچه مطرح شد، «شرق» در گفت‌وگو با دیپلمات‌ها به اولویت‌ها و اولیت‌های مد نظر آنها و پیشنهادهایشان به دستگاه دیپلماسی دولت چهاردهم پرداخته است که در ادامه از نظر می‌گذرانید.

محسن روحی‌صفت: ساماندهی نیروی انسانی وزارت امور خارجه

پیرو نکات فوق، محسن روحی‌صفت طی گپ‌وگفت خود با «شرق»، از منظری متفاوت به اولویت‌ها و اولیت‌های سیاست خارجی دولت پزشکیان ورود می‌کند و به گفته او: «پیش از آنکه بخواهیم روی پرونده‌ها یا بحران‌های متعدد سیاست خارجی تمرکز کرده و نسبت به تعدیل و حل‌وفصل آنها کام برداشته شویم، ابتدابیه‌ساکن باید وزارت امور خارجه، برنامه جدی برای ارتقای کارآمدی و بهبود وضعیت نیروی انسانی دستگاه دیپلماسی داشته باشد». چون از منظر سرپرست سابق سرکنسولگری جمهوری اسلامی ایران در مزار شریف: «وزارت امور خارجه نهادی نیست که با ابزارهای غیرانسانی یا تکنولوژی و کامپیوتر بتوان نسبت به پیشبرد اهداف ترسیم‌شده در آن گام برداشت، بلکه محوریت کار با نیروی انسانی مجرب و کارشناس است». از این رو سرپرست سابق سرکنسولگری جمهوری اسلامی ایران در پیشاور و قندهار تأکید می‌کند: «باید در فوری‌ترین اقدام وزیر امور خارجهی دولت آقای پزشکیان، نیروی انسانی وزارت امور خارجه را ساماندهی کند». این ساماندهی با قرائت روحی‌صفت: «هم شامل بعد تخصصی و کاری نیروی انسانی است-به این معنا که هر فرد در جایگاه کارشناسی‌شده‌اش فعالیت کند- و هم از جهت رفاهی و پشتیبانی که نیروهای انسانی وزارت امور خارجه دغدغه‌ای به‌جز پیگیری مسئولیت محوله‌شان نداشته باشند». بنابراین با این قرائت، رئیس سابق ستاد افغانستان و کارشناس ارشد مسائل شبه‌قاره تصریح می‌کند: «اگر وزارت امور خارجه دولت پزشکیان بتواند این ساماندهی را محقق کند، خودبه‌خود بستر و فضا برای رسیدگی هرچه بیشتر و دقیق‌تر به پرونده‌های متعدد وزارت امور خارجه فراهم خواهد شد»؛ چون به‌زعم این دیپلمات اسبق کشورمان: «اگر نیروهای انسانی وزارت امور خارجه نامطمئن از آینده یا بی‌ارتباط به حوزه کارشناسی و حوزه مسئولیتی خود باشند و دچار یک تشمت مدیریتی شوند، اساسا وزارت امور خارجه در رسیدن به اهداف ترسیم‌شده موفق نخواهد بود». محسن روحی‌صفت در یک اولویت‌بندی دیگر از تریون «شرق» به وزیر امور خارجه دولت پزشکیان این پیشنهاد را می‌دهد: «پیش از انجام هرکاری باید با دیگر نهادها، وزارتخانه‌ها و مقامات و مسئولان هماهنگی‌های لازم صورت گیرد تا دستگاه سیاست خارجی، مسئول و متولی اصلی دیپلماسی در جمهوری اسلامی ایران باشد». تحلیلگر

در گفت‌وگو با کارشناسان بررسی شد

اولویت‌های دیپلماتیک دولت چهاردهم

ارشد مسائل بین‌الملل در مثالی، مشخصا به شورای عالی امنیت ملی اشاره دارد که باید هماهنگی لازم را با وزارت امور خارجه داشته باشد. با این مثال، روحی‌صفت متذکر می‌شود که «سایر نهادها هم باید در حوزه مشخص سیاست خارجی، نظر دستگاه دیپلماسی را راجح بدانند».

دیپلمات پیشین کشور در یک آسیب‌شناسی تاریخی یادآور می‌شود: «تا پیش از دوره محمود احمدی‌نژاد، وزارت امور خارجه به عنوان دستگاه متولی و نظردهنده نهایی در اعزام هیئت‌های سیاسی و دیپلماتیک و همچنین ترسیم سیاست خارجی منطقه و جهانی و حتی تنظیم قرارداده‌ا و توافقات ایران با کشورهای منطقه و جهان عمل می‌کرد. اما در دوره منکی، این نقش از وزارت امور خارجه گرفته شد و بنای یک روند اشتباه در کشور گذاشته شده که در دولت روحانی و رئیسی هم ادامه پیدا کرده است». بنابراین به گفته او: «اکنون وزارت امور خارجه باید به نقش تعیین‌کننده و همچنین نقش هماهنگ‌کننده خود بازگردد». در تشریح این نکته، روحی‌صفت می‌گوید: «وزارت امور خارجه باید در همه موضوعاتی که به مناسبات خارجی باز می‌گردد، ورود نهایی را داشته باشد و سایر وزارتخانه‌ها، از وزارت اقتصاد تا وزارت نفت، وزارت صمت، وزارت کشاورزی و دیگر نهادها که به دنبال ترسیم مناسبات خارجی هستند، باید در هماهنگی کامل با وزارت امور خارجه قرار بگیرند».

قاسم مجبعلی: مذاکرات با اروپا و آمریکا و اصلاح سیاست خارجی منطقه‌ای

البته برخلاف آنچه محسن روحی‌صفت عنوان کرد، قاسم مجبعلی در گفت‌وگوی خود با «شرق»، اولویت را برای دستگاه سیاست خارجی دولت چهاردهم، «نه ساماندهی نیروی انسانی، بلکه ورود هرچه جدی‌تر و سریع‌تر به مذاکرات با اروپا و آمریکا می‌داند که هدف غایی آن باید رسیدن به یک توافق جامع و کامل پیرامون پرونده هسته‌ای ایران باشد که به دنبال آن و با لغو تحریم‌ها، تأثیرات مثبتش در حوزه‌های اقتصادی و معیشتی و سفره مردم دیده شود». در اولویت دوم، سفیر اسبق ایران در مازنی و یونان به موضوع اصلاح سیاست خارجی منطقه‌ای و به‌ویژه سیاست خارجی خاورمیانه‌ای جمهوری اسلامی ایران می‌پردازد و یادآور می‌شود: «دولت پزشکیان باید نسبت تعدیل و تغییر این سیاست در خاورمیانه گام‌های جدی و اساسی بردارد که متناسب با شعار مسعود پزشکیان در رقابت‌های انتخابات ریاست جمهوری نهاییت سیاست خارجی تنش‌زدا و تعامل‌گرایانه در منطقه و جهان محقق شود». ضمن آنکه مدیر کل اسبق خاورمیانه عربی و شمال آفریقا در وزارت امور خارجه، این را هم مطرح می‌کند: «بهبود وضعیت اقتصادی، جذب سرمایه‌گذاری خارجی و فراهم آوردن زمینه برای توسعه، منوط به این پیگیری سیاست خارجی تنش‌زدا و تعامل‌گراست».

مجبعلی در ادامه تحلیل خود به اقدام اخیر اسرائیل و نتانیاهو در ترور اسماعیل هنیه در تهران و ساعاتی پس از مراسم تحلیف پزشکیان اشاره می‌کند و یادآور می‌شود: «اکنون اسرائیلی‌ها به هر دلیلی سعی در آتش‌افروزی و جنگ‌افروزی با ایران در منطقه دارند». اما این تحلیلگر ارشد مسائل خاورمیانه و جهان عرب خطاب به دولت پزشکیان هشدار می‌دهد: «نباید دولت جدید در زمین اسرائیل بازی کند». به‌ویژه آنکه دیپلمات اسبق کشور با ذکر این نکته که بدنه رای رئیس‌جمهور تأکید جدی روی پیگیری سیاست خارجی تنش‌زدا و ضدجنگ دارد، تصریح می‌کند: «۱۶ میلیون نفری که به مسعود پزشکیان رای دادند واقعا سعی در اجرای یک سیاست خارجی منطقی، متوازن، همه‌جانبه، توسعه‌گرا و تنش‌زدا هستند که یکی از اولویت‌های آن اصلاح سیاست خاورمیانه‌ای ایران خواهد بود». هرچند

شرق

مدیر کل اسبق خاورمیانه عربی و شمال آفریقا در وزارت امور خارجه اذعان دارد: «اصلاح این سیاست خارجی منوط به همکاری سایر نهادها و ارگان‌های غیردولتی است». بااین‌حال مجبعلی هم‌زمان تصریح می‌کند: «وقتی شرایط برای روی کار آمدن مسعود پزشکیان فراهم شده است حکایت از آن دارد که این نهادها هم نسبت به ادامه وضع موجود نگران‌اند. بنابراین امکان همکاری با دستگاه وزارت امور خارجه دولت چهاردهم برای اصلاح شرایط فعلی بیش‌ازپیش فراهم است». با توجه به جمیع نکات، سفیر پیشین ایران در مازنی و یونان، «وزارت امور خارجه را در شرایط کنونی مهم‌ترین نهاد برای خروج کشور از مشکلات می‌داند که پیش‌شرط آن، همکاری و هماهنگی همه نهادهاست که باید هدف غایی، ترسیم مناسبات منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای با همه کشورها براساس منافع ملی، مصالح ملی و توسعه اقتصادی باشد». از این رو تحلیلگر ارشد مسائل خاورمیانه با پیش‌کشیدن تجربیات و روند طی‌شده در دولت روحانی و همچنین کارنامه سه‌ساله دولت رئیسی، این هشدار را می‌دهد: «اگر از تجربیات گذشته درس گرفته نشود و کماکان موازی‌کاری، کارشکنی، سنس‌اندازی و تداخل و تراحم وظایف بین نهادها با وزارت امور خارجه وجود داشته باشد، کشور بیشتر از هر زمان دیگری در معضلات فروخواهد رفت».

محسن پاک‌آیین: توسعه مناسبات با همسایگان و تقویت نگاه به شرق باشد

محسن پاک‌آیین هم دیگر کارشناسی بود که در گفت‌وگو با «شرق» و البته از زاویه‌ای متفاوت از مجبعلی، اولویت‌های سیاست خارجی دولت چهاردهم را بر دو موضوع «تقویت مناسبات منطقه‌ای با همسایگان» و «پیگیری هرچه جدی‌تر راهبرد نگاه به شرق» می‌داند. در تبیین اولویت اول، سفیر اسبق ایران در آذربایجان و ازبکستان یادآور می‌شود: «باید دولت چهاردهم بتواند روابط منطقی، متوازن و حسنه‌ای را با همسایگان کشور برپاده کند و برای هرکدام از حوزه‌های ژئوپلیتیکی پیرامونی ایران از آسیای میانه تا جنوب آسیا، شبه‌قاره، منطقه قفقاز، حاشیه خلیج فارس و خاورمیانه یک برنامه توسعه جدی داشته باشد» و به گفته سفیر سابق ایران در تایلند و رامبیا: «دولت جدید بتواند برای تک‌تک ۱۵ همسایه کشور راهکارهای جدی در زمینه ارتقای روابط طی چهار سال پیش‌رو را تدوین کند». در اولویت دوم، پاک‌آیین به لزوم پیگیری راهبرد نگاه به شرق می‌پردازد و در همین راستا معتقد است: «جمهوری اسلامی ایران باید تمرکز جدی روی سیاست چندجانبه‌گرایی و چندقطبی‌گرایی داشته باشد و بر همین مبنا مناسبات خود را با همه کشورهایی که در حوزه ژئوپلیتیکی و ژئواستراتژیکی شرق قرار می‌گیرند، پررنگ‌تر کند» که از منظر تحلیلگر ارشد مسائل بین‌الملل: «این راهبرد به معنای توسعه روابط با همه کشورها از آمریکا لاتین تا قاره آفریقا و آسیای جنوب شرقی و همچنین بخش‌هایی از اروپای شرقی خواهد بود». البته این دیپلمات ارشد کشورمان متذکر می‌شود: «تأکید او بر پیگیری راهبرد نگاه به شرق به معنای کنارگذاشتن مذاکرات با اروپا و آمریکا و به محاق بردن نگاه به غرب نیست»، بلکه یادآور می‌شود: «باید سیاست خارجی دولت پزشکیان طی چهار سال پیش‌رو متوازن، منطقی و براساس منافع ملی بی‌گرفته شود». با این نکات، پاک‌آیین در جمع‌بندی پایانی خود به «شرق»، موضوع ترور اسماعیل هنیه و پاسخ ایران به اسرائیل را هم پیش می‌کشد و یادآور می‌شود: «اگر چه این موضوع اکنون به یک سرفصل در روابط خارجی دولت چهاردهم بدل شده است، اما یک موضوع مقطعی و زودگذر خواهد بود و دولت پزشکیان بایدد تمرکز خود را روی راهبردهای منطقه‌ای قرار دهد».

ریمونندویل

RAYMOND WEIL

GENEVE

SARMAN Co.

No. 1832, Dr. Shariati St., Next to Pol-E-Roomi, Tehran - Iran